
جستاری روانکاوانه بر شخصیت‌های زن نمایشنامه ملکه زیبایی لی‌نین با تاکید بر شاخصه‌ی خشونت و بر اساس نظریات ژاک لکان

■ مصطفی مختاباد [نویسنده مسوول]

■ آرزو بابایی

■ محمدرضا شریف‌زاده

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۵/۰۲/۱۹ | تاریخ پذیرش نهایی: ۱۳۹۵/۰۴/۲۹

جستاری روانکاوانه بر شخصیت‌های زن نمایشنامه ملکه زیبایی‌لی‌نین با تاکید بر شاخصه‌ی خشونت و بر اساس نظریات ژاک لکان

مصطفی مختاباد | استاد، دانشکده هنر دانشگاه تربیت مدرس

آرزو بابایی | دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه آزاد تهران مرکز

محمد رضا شریف‌زاده | استادیار، دانشکده هنر و معماری دانشگاه آزاد تهران مرکز

چکیده

هدف از این مقاله، جستاری روانکاوانه بر شخصیت‌های زن (مگ و مورین) در نمایشنامه ملکه زیبایی لی‌نین اثر مارتین مک‌دونا است. با وجود این‌که این نمایشنامه یکی از مطرح‌ترین آثار نوشته‌شده در قرن بیستم است و جوایز مهمی را به‌دست آورده، تعداد اندکی نقد بر این اثر نوشته شده است. در میان این نقدها، نخستین‌بار است که بر اساس روانشناسی ژاک لکان و با تأکید بر شاخصه خشونت به تحلیل روانکاوانه‌ی دو شخصیت زن این نمایشنامه پرداخته می‌شود. در نمایشنامه مذکور، آنچه از روان شخصیت‌ها (به‌ویژه دو شخصیت زن قصه) نشأت می‌گیرد، دری را به خوانش روانکاوانه اثر می‌گشاید. این نمایشنامه دو شخصیت زن اصلی دارد، یکی مگ که پیرزنی هفتاد و چندساله است که هراس از تنهایی دارد و برای نجات خود از تنهایی و انجام امور شخصی‌اش می‌خواهد فردی را به‌طوردایم در کنار خود داشته باشد، به‌همین دلیل دخترش مورین را از آسایشگاه روانی به خانه برمی‌گرداند. آزارهای مگ از یک‌سو و موقعیت استعماری ایرلند آن زمان از سوی دیگر، مورین را در وضعیت حاد روانی قرار می‌دهد و موجب دیگرآزاری او شده و در نهایت بحران نهایی را می‌آفریند که به قتل مادرش می‌انجامد. در این مقاله برای تحلیل خشونت در شخصیت‌های نمایشنامه با استفاده از روانشناسی لکان از دو نظریه‌ی تروما و ژویسانس (به روش توصیفی - تحلیلی) بهره جستیم. این دو شاخصه قابل تطبیق با دو شخصیت زن نمایشنامه است. می‌توان روان‌زخم‌هایی که منجر به تروما است را در شرایط بحرانی مورین و هراس مگ از تنهایی دریابیم. در ادامه‌ی تروما، ژویسانس زمانی نمود پیدا می‌کند که به شکنجه و لذت و آزار و در نهایت مرگ مگ منجر می‌شود. به‌طورکلی موقعیت و شرایط روحی شخصیت‌ها از باب تنیدگی تروما (روان‌زخم) و ژویسانس (لذت درد و دیگر آزاری) قابل تحلیل است.

واژگان کلیدی:

ملکه زیبایی لی‌نین، مارتین مک‌دونا، ژاک لکان، خشونت، تروما، ژویسانس